

Høringsinnspill finanskomiteen Statsbudsjettet og Nasjonalbudsjettet 2022

Kommuneøkonomien i 2021

Som beskrevet i Statsbudsjettet 2022 og Nasjonalbudsjettet 2022 ligger det an til at skatteinngangen til kommuner og fylkeskommuner i 2021 blir vesentlig bedre enn hva som var anslått ved vedtak av kommuneopplegget i inneværende års statsbudsjett. Selv om prisene på strøm og innsatsfaktorene i bygge- og anleggsbransjen har steget langt sterkere enn det som var forutsatt i kommunebudsjettene i år, vil veksten i skatteinntektene ut over de opprinnelige budsjettforutsetningene mer enn oppveie dette, kommunesektoren sett under ett.

Kommune -og fylkeskommunenes driftssituasjon presses i 2022

Imidlertid er det flere faktorer som ikke er synliggjort i tilstrekkelig grad i budsjettdokumentene som fører til at kommunene og fylkeskommunene står overfor betydelige utfordringer når budsjettene for 2022 skal vedtas i desember:

- Den økte prisveksten i 2021 (kommunal deflator) - innebærer at realverdien av frie inntekter i 2022 blir om lag 2,5 mrd. kroner lavere enn minimumsnivået som ble "lovet" i Kommuneproposisjonen i vår. Tapet kan bli større ettersom strømpriser og byggekostnader har fortsatt å øke.
- Når innslagspunktet for toppfinansieringsordningen nok en gang økes med 50 000 kroner ut over lønnsjustering, veltes ytterligere et større finansielt ansvar for kostnadsveksten til ressurskrevende pleie- og omsorgstjenester over på kommunene
- Den samlede underfinansieringen av de lovpålagte normene i barnehagesektoren øker ytterligere med vel 240 millioner kroner i 2022 til samlet om lag 930 millioner kroner
- Omfanget av tilleggsfinansiering fra kommunene ut over det som er kompensert i kommunerammene for å sikre allmennelegetjenester til innbyggerne har steget hvert år fram til 2020 (siste undersøkelse) og lå da på nær 600 millioner kroner
- Rammene som overføres kommunene som følge av barnevernreformen er beregnet ut fra dagens bruk av statlige tiltak. Det vil innebære betydelig omfordeling mellom kommunene. Kommunene med relativt mest bruk av statlige tiltak taper. Dette er i mange tilfeller små kommuner som ikke har reell mulighet til å endre tiltaksbruken og samtidig gi et forsvarlig tilbud.
- Fylkeskommunenes største økonomiske utfordring inn i 2022 vil være å sikre innbyggerne et like godt kollektivtilbud som i 2021, når den særskilte Covid-19 kompensasjonen bortfaller fra nyttår. Det vil enda ta noe tid før bruken av kollektivtrafikk normaliseres. Det lave kostnadsnivået i unntaksåret 2020 vil også medføre betydelige merkostnader i godtgjørelse av kontrakter i 2022. Hovedårsaken er økningen i strøm- og dieselpriser samt at det generelle kostnadsnivået har økt i 2021.
- Behovet for fylkeskommunale bevilgninger til driftsstøtte øker sterkt dersom tilbudet skal opprettholdes. Dette vil ikke være mulig når den særskilte kompensasjonen fra staten bortfaller samtidig.

- Det er også behov for å reversere kuttet i regionale utviklingsmidler – inklusiv kuttet i bevilgningene til Interreg og regionale forskningsfond – dersom fylkeskommunenes rammebetingelser som regional samfunnsutvikler skal videreføres.

Forventninger til tilleggsproposisjon og budsjettforhandlingene i Stortinget

Da Stortinget vedtok kommuneproposisjonen 2022 fremmet partiene som utgjør det parlamentariske grunnlaget for Regjeringen Støre forslag om økte frie inntekter til kommunene og fylkeskommunene på 3 milliarder kroner ut over daværende regjerings forslag som ble vedtatt. En slik ekstra bevilgning ville – dersom det følges opp nå – lette driftssituasjonen i kommunene og fylkeskommunene og gi bedre grunnlag for å opprettholde og videreutvikle viktige velferdstjenester til innbyggerne.